

Kulturutskottets betänkande 2018/19:KrU11

Kulturskaparnas villkor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om konstnärlig frihet och kulturens villkor, MU-avtalet, enprocentregeln, konstnärsfond, musiklivets villkor, scenkonstallianser, ateljéer och verkstäder samt särskilt konstnärligt nationellt uppdrag med hänvisning främst till pågående arbete.

I betänkandet finns 8 reservationer (M, SD, V, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 20 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden	6
Konstnärlig frihet och goda villkor	8
MU-avtalet	10
Enprocentregeln	12
Konstnärsfond	13
Musiklivets villkor	15
Scenkonstallianser	16
Ateljéer och verkstäder	17
Särskilt konstnärligt nationellt uppdrag	18
Reservationer	19
1. MU-avtalet, punkt 2 (V)	19
2. MU-avtalet, punkt 2 (KD)	20
3. Enprocentregeln, punkt 3 (SD)	20
4. Konstnärsfond, punkt 4 (V)	21
5. Musiklivets villkor, punkt 5 (V)	22
6. Scenkonstallianser, punkt 6 (M)	23
7. Ateljéer och verkstäder, punkt 7 (V)	23
8. Särskilt konstnärligt nationellt uppdrag, punkt 8 (L)	24
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	26
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Konstnärlig frihet och goda villkor**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och

2018/19:2306 av Anna Sibinska (MP) yrkandena 1 och 6.

2. **MU-avtalet**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2–4 och

2018/19:2904 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 10.

Reservation 1 (V)

Reservation 2 (KD)

3. **Enprocentregeln**

Riksdagen avslår motion

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 3 (SD)

4. **Konstnärsfond**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5 och

2018/19:2306 av Anna Sibinska (MP) yrkande 5.

Reservation 4 (V)

5. **Musiklivets villkor**

Riksdagen avslår motion

2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 5 (V)

6. **Scenkonstallianser**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2862 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 6 (M)

7. **Ateljéer och verkstäder**

Riksdagen avslår motion

2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

Reservation 7 (V)

8. **Särskilt konstnärligt nationellt uppdrag**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 10.

Reservation 8 (L)

Stockholm den 7 maj 2019

På kulturutskottets vägnar

Christer Nylander

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christer Nylander (L), Vasiliki Tsouplaki (V), Lotta Finstorp (M), Lawen Redar (S), Hans Hoff (S), Annicka Engblom (M), Aron Emilsson (SD), Lars Mejern Larsson (S), Per Lodenius (C), Ann-Britt Åsebol (M), Angelika Bengtsson (SD), Anna Wallentheim (S), Roland Utbult (KD), Åsa Karlsson (S), Anna Sibinska (MP), Viktor Wärnick (M) och Cassandra Sundin (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 17 yrkanden från den allmänna motionstiden 2018/19 som rör frågor om kulturskapares villkor. Motionsförslagen finns i bilagan.

Utskottet har under våren 2019 besökt Konstnärsnämnden samt Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd, Klys, för att få information om respektive verksamhet.

Bakgrund

Utgångspunkten för den statliga kulturpolitiken är de nationella kulturpolitiska mål som riksdagen antog i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen är följande:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Utskottets överväganden

Bakgrund

I november 2016 tillsatte den dåvarande regeringen en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de statliga insatserna och villkoren för professionellt verksamma konstnärer (dir. 2016:93). Utredaren skulle bedöma hur de statliga insatserna bidrar till att nå de kulturpolitiska målen och föreslå eventuella förändringar av insatserna för att anpassa dem till nuvarande förutsättningar och behov. Den konstnärspolitiska utredningen redovisade sitt uppdrag i mars 2018. I betänkandet *Konstnär – oavsett villkor?* (SOU 2018:23) redovisas förslag som ska stimulera arbetsmarknaden så att fler konstnärer kan leva på sitt konstnärliga yrke. Förslagen ska även stärka konstnärernas position i dagens digitaliserade samhälle samt ge bättre förutsättningar för att ungdomar i hela landet, oavsett socioekonomisk bakgrund, ska våga välja konstnärsyrket. Betänkandet har varit ute på remiss och förslagen bereds inom Regeringskansliet. Flera av utredningens förslag redovisas även nedan i anslutning till respektive avsnitt.

Utredningen har lämnat bedömningar och förslag för en förstärkning av konstnärspolitiken och hur den kan bidra till att de kulturpolitiska målen uppnås. Utredningen anser att den ekonomiska ramen för konstnärspolitiken behöver ökas. Den nuvarande stödordningen för bidrag till konstnärer bedöms fungera väl även om vissa förbättringar, moderniseringar och kompletteringar behövs. Bland utredningens förslag kan nämnas förslag om ett nytt statsbidrag för konstnärliga produktionshus för ungdomar. Syftet med bidraget är att sänka trösklarna till konstnärligt arbete för ungdomar företrädesvis i områden med socioekonomiska utmaningar, att ge fler röster plats inom det konstnärliga fältet och att minska snedrekryteringen till de konstnärliga högskolorna. Som mentorer för ungdomarna ska huvudsakligen yrkesverksamma konstnärer knytas till verksamheten.

Utredningen föreslår vidare en samlad strategi för digitaliseringen av den offentligt finansierade kulturen. Ett samordningssekretariat för detta ändamål föreslås inrättas vid Statens kulturråd. Vidare föreslås ytterligare konstnärliga residensprogram för att stärka konstnärers arbetsmarknad och samtidigt bidra till utveckling inom lokalsamhällen och organisationer.

Utredningen konstaterar att konstens behov av mellanhänder har ökat, inte minst på grund av digitaliseringen. De strukturer som finns bör därför på olika sätt stärkas och kompletteras. Därför föreslås ett statsbidrag för en försöksverksamhet med en allians för konstnärliga upphovsmän under perioden 2020–2022. Vidare föreslås att uppdraget till centrumbildningarna att arbeta med arbetsförmedling samt kompetensutveckling av sina medlemmar ska förstärkas genom ökade möjligheter för dem att delta i lokala och regionala konstnärliga noder. Genom ett ökat samarbete med landsting

och regioner skapas vidare möjligheter för fler konstnärer att kunna bo och verka i hela landet.

Bidrag och ersättningar till kulturskapare fördelas inom olika anslag inom utgiftsområde 17. Bidrag lämnas bl.a. inom ramen för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer, anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål, anslaget 4:4 Bidrag till bild- och formområdet, anslaget 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön och anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter. Här kan också nämnas de medel som fördelas inom ramen för anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.

Anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer uppgår för 2019 till drygt 467 miljoner kronor. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och ersättningar till konstnärer och upphovsmän inom bl.a. bild-, form-, musik-, teater-, dans-, ord- och filmområdet. Frågor om ersättningar och bidrag hanteras av bl.a. Konstnärsnämnden. Anslaget får även användas för det särskilda beslutsorganet Kulturbryggan inom Konstnärsnämnden, som fördelar bidrag till nyskapande kultur. Kulturbryggans uppgift är att främja förnyelse och utveckling inom kulturområdet i hela landet, med utgångspunkt i de kulturpolitiska målen.

Statens kulturråd fördelar bidrag till fria aktörer inom bild- och formkonstområdet inom ramen för anslaget 4:4 Bidrag till bild- och formområdet som för 2019 uppgår till drygt 40 miljoner kronor. Vidare fördelar Kulturrådet medel till de tre scenkonstallianserna, Teater-, Dans- och Musikallianserna (anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete). För 2019 uppgick det sammanlagda bidraget till allianserna till ca 82 miljoner kronor.

Bland övriga ersättningar och bidrag till kulturskapare kan nämnas biblioteksersättning och individuell visningsersättning.

Biblioteksersättning är ersättning till författare m.fl. för utlåning av verk genom biblioteken. Ersättningen fördelas av Sveriges författarfond. För 2019 har drygt 171,5 miljoner kronor avsatts för ändamålet.

Individuell visningsersättning (IV) fördelas av Bildupphovsrätt i Sverige till bild- och formkonstnärer som ersättning för att verk som ägs av offentliga institutioner visas för allmänheten. För 2019 har drygt 56,5 miljoner kronor avsatts för detta ändamål.

Vidare kan nämnas att riksdagen våren 2018 beslutade om en förstärkt följerrätt (prop. 2017/18:92 bet. 2017/18:NU14 rskr. 2017/18:278). Genom beslutet stärktes bild- och formkonstnärers rätt till ersättning i samband med att deras originalverk säljs vidare. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2018.

Konstnärlig frihet och goda villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konstnärlig frihet och om goda villkor inom kultursektorn.

Motionerna

I motion 2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 1 lyfts betydelsen av konstnärlig frihet fram. Den fria konsten bidrar till att nya konstnärliga och intellektuella områden kan upptäckas. Konstnärlig verksamhet måste därför enligt motionärerna stå fri från politikens påverkan och kortsiktiga kommersiella villkor. I motionen anförs att i en politik för konstens och kulturens frihet ingår förebyggande arbete mot olaga hot, att erbjuda fristäder för förföljda konstnärer och författare och att försvara det fria ordet. I samma motions yrkande 2 framförs att konstnärlig och kulturell föränderlighet är ett resultat av människans och konstens frihet. Motionärerna understryker att det i kulturpolitiken ska finnas en öppenhet för nya uttryck och kulturformer.

I motionens yrkande 3 anförs behovet av anställning och goda villkor inom kultursektorn. Motionärerna anför att kulturlivet i högre utsträckning måste fungera som en trygg arbetsmarknad. De offentliga stöden till fria grupper och enskilda konstnärer behöver vidare enligt motionärerna höjas. Dessa bör också indexuppräknas och anslagen till kulturen ökas när det behövs. Anna Sibinska (MP) lyfter vidare fram behovet av stärkt stöd och ersättningar till konstnärer i motion 2018/19:2306 yrkande 1 samt av fler trygga anställningar och mer kultur i hela landet i motionens yrkande 6.

Bakgrund

Konstens frihet och egenvärde och politikens armslängdsprincip uttrycks i propositionen Tid för kultur från 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5 rskr. 2009/10:145).

Det är kulturpolitikens uppgift att bidra till att det finns ekonomiska och andra förutsättningar för den skapande verksamhet som inte annars skulle komma till uttryck – inte minst när det gäller förnyelse och utveckling av kulturen. En del i detta är att verka för goda villkor för de professionella kulturskaparnas konstnärliga arbete. Vad som anses vara kvalitet varierar mellan tider och platser. Det varierar från genre till genre och mellan grupper och individer. Kulturskaparna har en nyckelroll i den ständigt pågående diskussionen om vad som är kvalitet på kulturområdet. Att kvalitet är centralt för kulturpolitiken innebär inte att dess innebörd ska bli föremål för politiska bedömningar.

Bidrag till nyskapande kultur lämnas bl.a. inom ramen för Kulturbryggan, som sedan den 1 oktober 2015 är ett särskilt beslutsorgan inom Konstnärnsnämnden. Ändamålet med det bidrag som Kulturbryggan fördelar är enligt förordningen

(2011:317) om statsbidrag till nyskapande kultur att främja förnyelse och utveckling inom kulturområdet i hela landet med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen. Bidrag får ges till sådan nyskapande kulturell verksamhet av professionell art och hög kvalitet som bedrivs i projektform, samverkansprojekt som syftar till att utveckla nya former för att bedriva kulturell verksamhet eller projekt som syftar till att utveckla nya sätt att finansiera kulturell verksamhet.

Konstnärsnämnden har under 2018 publicerat en arbetsmiljöundersökning som bl.a. belyser konstnärers sociala villkor. Av rapporten framgår bl.a. att en stor andel av de konstnärer som utsätts för hot och hat har avstått från att uttrycka sig konstnärligt på grund av det inträffade. Rapporten konstaterar även att över 9 procent av konstnärerna har utsatts för sexuella trakasserier, hot och våld under de senaste 12 månaderna. Totalt har 34 procent av de som utsatts också avstått från konstnärlig verksamhet på grund av detta. I mars 2018 lanserade myndigheten webbguiden Motverka hot och hat – en vägledning. I vägledningen framgår vart den som utsätts för hot, våld och trakasserier av olika slag i sin verksamhet som konstnär kan vända sig.

En del av Konstnärsnämndens uppdrag är att analysera och sprida kunskap om konstnärers sociala och ekonomiska villkor samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. Inom ramen för detta uppdrag publicerade Konstnärsnämnden i december 2016 en rapport om konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor. Av rapporten framgår bl.a. att konstnärer generellt har högre utbildningsnivå än befolkningen i stort, men att konstnärers inkomster har stigit med 4 procent under de senaste tio åren, vilket kan jämföras med 18 procent för hela befolkningen.

I den konstnärspolitiska utredningen SOU 2018:23 Konstnär – oavsett villkor? understryks kulturens koppling till demokrati, yttrandefrihet och fri åsiktsbildning. Utredningen föreslår att följande motiv och inriktning ska gälla för konstnärspolitiken:

- Grunden för konstnärspolitiken är erkännandet av den betydelse konsten har för enskilda och för hela samhällets utveckling och vitalitet. Det motiverar att ansvar för konstnärernas villkor tas inom flera politikområden.
- Konstnärspolitiken ska bidra till att konstens frihet, egenvärde och kvalitet kan värnas. Politiken ska bedrivas enligt principen om armlängds avstånd.
- Konstnärspolitiken ska vara anpassad till aktuella behov och ge utrymme för nya konstnärliga uttryck.
- Konstnärernas kunskaper och erfarenheter ska tas till vara bättre vid förändring, utveckling och förnyelse i samhället.
- Konstnärspolitiken ska medverka till att snedrekryteringen till konstnärliga högskoleutbildningar minskar.
- Konstnärspolitiken ska bidra till möjligheterna att verka professionellt i hela landet som konstnär.

Den konstnärspolitiska utredningen har vidare som framgått ovan lämnat ett flertal förslag för att trygga försörjningen för konstnärer. Utredningens förslag syftar till att skapa villkor för de professionella konstnärerna så att de kan basera sin försörjning på ersättning för utfört konstnärligt arbete. Utredningen har i enlighet med sina direktiv om att utforma en modern, jämlik och flexibel stödordning lämnat förslag om ett nytt bidragssystem för konstnärspolitiken som ska motsvara dessa krav. Utredningen har också föreslagit en fond för bild- och formkonstnärer (se nedan). Som framgått ovan bereds utredningens förslag inom Regeringskansliet.

Ett tjugotal kommuner tar emot fristadskonstnärer, och ett par regioner har en stödjande roll till fristadskommunerna i regionen. Enligt Statens kulturråds årsredovisning för 2018 beviljades 12 ansökningar om fristäder under 2018 (av 19). Bidrag lämnades under 2018 om 1 192 000 kronor. Åtagandena för fristaden regleras i avtal med International Cities of Refuge Network (Icorn) som är fristädernas medlemsorganisation. Den aktuella kommunen förbinder sig bl.a. att varje månad betala ut ett stipendium till fristadsförfattaren. Dessutom ska kommunen bl.a. erbjuda ett lämpligt kostnadsfritt boende.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning om den fria konstens betydelse. Att konstnärlig verksamhet måste stå fri från politikens påverkan är grundläggande för ett demokratiskt samhälle. Utskottet delar också uppfattningen att goda villkor inom kultursektorn är eftersträvansvärt.

Den konstnärspolitiska utredningen lämnade i mars 2018 sitt betänkande Konstnär – oavsett villkor? Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet finner inte skäl att föregripa beredningen av den konstnärspolitiska utredningens förslag. Motionerna 2018/19:2295 (MP) yrkandena 1–3 och 2018/19:2306 (MP) yrkandena 1 och 6 avstyrks därmed.

MU-avtalet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om MU-avtalet.

Jämför reservation 1 (V) och 2 (KD).

Motionerna

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) anför i motion 2018/19:394 yrkande 2 att alla arrangörer som erhåller statliga medel ska tillämpa det s.k. MU-avtalet, ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar, och att ersättning ska utgå för konstnärernas hela arbetstid i samband med en utställning. I motionens yrkande 3 anføres att alla arrangörer som erhåller

statliga medel ska tillämpa ett jämställt förfaringssätt vid utbetalning av ersättning enligt MU-avtalet. I samma motions yrkande 4 framförs att regeringen bör se till att arrangörerna årligen rapporterar hur mycket de har betalat konstnärerna i utställningsersättning och medverkansersättning inom ramen för MU-avtalet.

I motion 2018/19:2904 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 10 begärs en översyn av MU-avtalet.

Bakgrund

Avtalet om konstnärers medverkan och ersättning vid utställning av konstverk, det s.k. MU-avtalet, mellan staten och Konstnärernas Riksorganisation, Sveriges konsthantverkare och industriformgivare, Svenska Fotografers Förbund och Föreningen Svenska Tecknare godkändes och trädde i kraft 2009. MU-avtalet syftar till att skapa förbättrade villkor för bild- och formkonstnärerna genom att öka deras möjligheter att få ersättning för konstnärligt arbete i utställningssammanhang. Avtalet omförhandlades 2013. Det omförhandlade avtalet trädde i kraft den 1 juli 2014.

Staten är avtalspart, vilket innebär att enbart statliga arrangörer formellt binds av avtalet. Avsikten har emellertid varit att avtalet ska vara vägledande för andra arrangörer, framför allt sådana som är offentligt finansierade. Regeringen har därför angett krav på tillämpning av MU-avtalet i bl.a. riktlinjebeslutet för stiftelserna Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet, Arbetets museum, Dansmuseet, Millesgården, Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde och Thielska galleriet respektive i bidragsvillkoren för Nobelmuseet och Zornsamlingarna.

Enligt MU-avtalet ges ekonomisk ersättning till konstnärer, t.ex. bildkonstnärer, fotografer, konsthantverkare och tecknare, för att ställa ut verk som konstnären äger. I MU-avtalet ingår utställningsersättning, som inte kan förhandlas bort.

I avtalet anges att en arrangör ska träffa ett enskilt avtal med en konstnär som bestämmer nivån på medverkansersättning i ett utställningssammanhang. I det enskilda avtalet ska det framgå hur en konstnär ersätts för kostnader som uppstår i samband med utställningen, t.ex. frakt, försäkring, resor och teknisk utrustning inför, under och efter utställningen. Exempel på arbete som ska regleras är upphovsmannens arbete med produktion, katalog, hängning och montering, möten, deltagande i programverksamhet och efterarbete. Det upphovsrättsliga nyttjandet av upphovsmannens verk efter avslutad utställning ska också framgå av avtalet. Exempel på nyttjande är publicering av bilder på arrangörens webbplats. Det finns inte några fastställda tariffer för medverkansersättning. Upphovspersonen och arrangören måste här komma överens om vad som är en skälig ersättning.

Statens kulturråd har under 2018 följt upp hur MU-avtalet tillämpas hos utställningsarrangörer inom kultursamverkansmodellen. En enkät som Kulturrådet skickat till utställningsarrangörer visar att 86 procent av de

svarande utställningsarrangörerna tillämpar MU-avtalet, antingen helt eller till viss del.

Den konstnärspolitiska utredningen föreslår att MU-avtalets betydelse för bild- och formkonstnärer ska understrykas genom att fler myndigheter inom museisektorn får i uppdrag att redovisa utbetalda ersättningar enligt MU-avtalet (SOU 2018:23). För att förbättra utställningsarrangörernas och främjandeorganisationernas möjligheter att följa MU-avtalet föreslås att anslaget tillförs ytterligare 5 miljoner kronor fr.o.m. 2020.

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att MU-avtalet tillämpas inom de ramar som gäller för avtalet. Utskottet utgår från att avtalet omförhandlas om och när det finns behov av det. Som angetts ovan har den konstnärspolitiska utredningen lämnat förslag bl.a. om att fler myndigheter inom museisektorn ska få i uppdrag att redovisa utbetalda ersättningar enligt MU-avtalet. Utskottet ser ingen anledning att föregripa beredningen av utredningens förslag. Motionerna 2018/19:394 (V) yrkandena 2–4 samt 2018/19:2904 (KD) yrkande 10 avstyrks därmed.

Enprocentregeln

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om enprocentregeln.
Jämför reservation 3 (SD).

Motionen

I motion 2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 6 begärs en utredning om vilka direktiv som vore lämpliga att införa för att enprocentregeln vid konstnärlig gestaltning bättre ska kunna leda till ökad estetisk hållbarhet.

Bakgrund

Enprocentregeln är en finansieringsmodell för konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer som tillkom 1937. Syftet med enprocentregeln är att skapa ett stabilt och mer långsiktigt ekonomiskt utrymme för konsten när man planerar och bygger offentliga miljöer. Regeln innebär att ca 1 procent av budgeten för ett byggprojekt, vid nybyggnation alternativt om- eller tillbyggnad, bör avsättas till bild- eller formkonstnärlig gestaltning i offentliga miljöer. Regeringen underströk i proposition 2017/18:110 Politik för gestaltad livsmiljö enprocentregelns stora betydelse för konstnärers medverkan och konstens plats i utformningen av offentliga byggnader och miljöer.

Statens konstråd fick i juni 2018 i uppdrag att, i samarbete med statliga fastighetsförvaltare, utarbeta ett metodstöd för hur upp till 1 procent av budgeten för ett byggprojekt vid nybyggnation alternativt om- eller tillbyggnad kan avsättas till bild- eller formkonstnärlig gestaltning när staten bygger. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 15 september 2020.

Den konstnärspolitiska utredningen föreslår att när det offentliga bygger bör motsvarande 1 procent av byggkostnaderna avsättas för satsningar på offentlig konst (SOU 2018:23). En enprocentregel bör dock kunna vara flexibel och anpassas till de förutsättningar som råder i enskilda projekt. För att Konstrådet långsiktigt ska få bättre förutsättningar att hävda enprocentsnivån på konstnärliga satsningar i den offentliga miljön föreslås att 10 miljoner omfördelas inom Konstrådets anslag för ändamålet 2019 och 2020. De statliga fastighetsbolagens ansvar för en enprocentregel ska enligt förslaget framgå av regeringens ägardirektiv till dem. Utredningen anser vidare att kunskaperna om vilka upphandlingsregler som gäller vid inköp av bildkonst för gestaltning av offentliga miljöer bör förbättras och att statliga, landstingskommunala och kommunala myndigheter i ökad utsträckning bör inhämta råd och stöd av Upphandlingsmyndigheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att medel avsätts för konstnärlig gestaltning vid utformning av offentliga byggnader och miljöer. Utskottet är dock inte berett att lämna ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med motionsyrkandet. Motion 2018/19:642 (SD) yrkande 6 avstyrks därmed.

Konstnärsfond

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att inrätta en konstnärsfond finansierad av transaktionsavgifter på äldre konst som inte omfattas av följerrätt.

Jämför reservation 4 (V).

Motionerna

I motion 2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begärs i yrkande 5 att regeringen utreder förutsättningarna för att inrätta en fond för unga konstnärer som finansieras av transaktionsavgifter på äldre konst där upphovsrätten slutat att gälla.

Också i motion 2018/19:2306 yrkande 5 av Anna Sibinska (MP) begärs att en konstnärsfond för bild- och formkonstnärer inrättas. Fonden föreslås

finansieras genom att en procentuell avgift tas ut i samband med andrahandsförsäljning av bildkonst som inte omfattas av följerrätt.

Bakgrund

Bestämmelserna om droit de suite eller följerrätt som är den svenska termen återfinns i 26 n § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Följerrätt är en upphovsrättslig ersättning till en upphovsman vid vidareförsäljning av ett konstverk. Rätt till ersättning föreligger även i de fall försäljningen har förmedlats av en näringsidkare i hans eller hennes yrkesmässiga verksamhet. Ersättningen ska betalas av säljaren eller, i förmedlingsfallen, av näringsidkaren. För att ersättningsrätt ska föreligga krävs det dessutom att det är fråga om en vidareförsäljning, dvs. att det inte rör sig om en försäljning direkt från konstnären. Ersättningsrätt föreligger inte heller vid rent privata försäljningar.

Om den upphovsrättsliga skyddstiden för verket har gått ut vid försäljningen, finns det inte någon rätt till ersättning. För konstnärliga verk i allmänhet gäller enligt 43 § upphovsrättslagen upphovsrätten under upphovsmannens livstid och intill 70:e året efter det år då han avled. Om verket har två eller flera upphovsmän gäller den upphovsrättsliga skyddstiden från den sist avlidna upphovsmannens dödsår.

Konstnärsutredningen föreslog i delbetänkandet En fond för unga konstnärer (SOU 1997:106) ett regelsystem om en offentlighetsrättslig avgift på vidareförsäljning av konst som inte omfattas av något upphovsrättsligt skydd. Utredaren föreslog att en avgift skulle tas ut när en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet säljer vidare ett exemplar av ett konstverk som inte omfattas av den upphovsrättsliga giltighetstiden. Detsamma föreslogs gälla de fall där en näringsidkare i sin näringsverksamhet förmedlade en vidareförsäljning. En avgift skulle således endast tas ut vid vidareförsäljning av verk där det hade gått mer än 70 år från upphovsmannens dödsår. Avgiftssystemet föreslogs alltså ta vid när den upphovsrättsliga regleringen upphör. Den dåvarande regeringen bedömde att utredarens förslag i betänkandet saknade förutsättningar att genomföras (se prop. 1997/98:87 s. 8).

Förslaget om en avgift återfinns i den konstpolitiska utredningen (SOU 2018:23). Den föreslagna avgiften skulle gälla för försäljning av den konst där följerrätten upphört. Till skillnad från följerrätten, som är en upphovsrättsligt grundad ersättning, är den tilltänkta avgiften formellt en skatt, men av praktiska skäl anser utredningen att den i detta sammanhang bör benämnas avgift. Konstavgiften föreslås, liksom följerrätten, utgå med högst 5 procent av köpeskillingen före mervärdesskatt på andrahandsförsäljning av konst där upphovsrätten har gått ut och högst med 12 500 euro. Genom införandet av en konstavgift kommer all andrahandsförsäljning av konst utom den som sker mellan privatpersoner att beläggas med samma avgift oberoende av om det föreligger följerrätt eller inte. De medel som genereras av den nya konstavgiften föreslås fördelas av Konstnärsnämnden i särskild ordning.

Förutom att kvalitetskriterier ska beaktas ska medlen kunna riktas till speciella grupper av bild- och formkonstnärer. Det kan handla om en speciell åldersgrupp, internationella ateljéprogram, stipendier för vistelse under en längre period i Sverige. Som framgått ovan bereds utredningens förslag inom Regeringskansliet.

Här kan nämnas att staten ger stöd till bild- och formkonstnärerna bl.a. i form av stipendier och bidrag via Konstnärsnämnden, bidrag via Statens kulturråd och bidrag inom ramen för kultursamverkansmodellen (se ovan).

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottet viktigt att det finns förutsättningar för unga konstnärer att utveckla sitt konstnärskap. Utskottet konstaterar att det pågår ett arbete med anledning av den konstnärspolitiska utredningens förslag.

Utskottet är inte berett att tillstyrka motionsyrkandena. Motionerna 2018/19:394 (V) yrkande 5 och 2018/19:2306 (MP) yrkande 5 avstyrks därmed.

Musiklivets villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en utredning om musiklivets villkor.

Jämför reservation 5 (V).

Motionen

I motion 2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 framförs att en statlig utredning för att genomlys musiklivets villkor på alla nivåer från statliga subventioner, turnéstrukturer och myndigheters samverkan till exportfrågor. I motionen framförs att musiklivet behöver ses över från grunden. I motionen hänvisas till nätverket Ett musikliv för alla, som förespråkar en oberoende parlamentarisk utredning om musiklivets villkor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka vikten av en musikalisk mångfald av hög kvalitet som kan komma alla till del runt om i landet. Utskottet delar motionärernas uppfattning att musiklivet står inför framtida utmaningar t.ex. vad gäller upphovsrätt, digitalisering och att säkra återväxten av musiker i framtiden. Utskottet finner dock inte skäl att tillstyrka motionsyrkandet och vill också påminna om den beredning som pågår inom Regeringskansliet med anledning av den konstnärspolitiska utredningen om konstnärers villkor.

Utskottet vill också i detta sammanhang lyfta betydelsen av musikundervisningen inom ramen för kulturskolans verksamhet bl.a. för professionella framgångar och för den svenska musikexporten.

Motion 2018/19:394 (V) yrkande 1 avstyrks.

Scenkonstallianser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en utvärdering av scenkonstallianserna.

Jämför reservation 6 (M).

Motionen

Lotta Finstorp m.fl. (M) föreslår i motion 2018/19:2862 yrkande 5 att en ny utvärdering av scenkonstallianserna bör genomföras. I motionen framförs att scenkonstalliansernas långsiktiga förutsättningar att utöka sin verksamhet och anpassas till den moderna tidens krav kontinuerligt behöver förbättras.

Bakgrund

För att förbättra situationen för scenkonstnärerna anslås sedan 1999 medel till scenkonstallianser där frilansande professionella skådespelare, dansare och musiker kan få anställning och ersättning under perioder när de saknar engagemang. Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen erbjuder sina anställda olika former av kompetensutveckling, som till stor del också är öppna för andra professionella utövare inom respektive scenkonstområde som inte är anställda vid den aktuella alliansen. Allianserna arbetar även med arbetsförmedlande verksamhet som i huvudsak är inriktad på att stärka de anställdas kontaktnät med presumtiva arbets- och uppdragsgivare för att på så sätt förbättra matchningen. Totalt avsätts för 2019 drygt 82 miljoner kronor för detta ändamål inom anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Kulturutskottet genomförde en utvärdering av scenkonstallianserna år 2012, Verksamheten vid scenkonstallianserna – En utvärdering, Rapport från riksdagen 2011/12:RFR10.

Utskottets ställningstagande

Att öka den sociala och ekonomiska tryggheten för frilansande scenkonstnärer är enligt utskottets mening angeläget. Mot bakgrund av det beredningsarbete som pågår inom Regeringskansliet med anledning av den konstnärspolitiska utredningens arbete och som också inbegripit scenkonstallianserna är dock

inte utskottet berett att tillstyrka motionsyrkandet. Motion 2018/19:2862 (M) yrkande 5 avstyrks därmed.

Ateljéer och verkstäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en kartläggning av konstnärers behov av ateljéer samt åtgärder för att säkra tillgången till konstnärsateljéer.

Jämför reservation 7 (V).

Motionen

I motion 2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 6 begärs en kartläggning av konstnärers behov av och tillgång till ateljéer och kollektivverkstäder. I motionen föreslås att uppdraget ges till en myndighet eller en fristående aktör. I samma motions yrkande 7 framförs att regeringen bör vidta åtgärder för att säkra tillgången till konstnärsateljéer med rimliga hyror runt om i landet.

Bakgrund

Enligt förordningen (1998:1370) om statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder kan bidrag ges till sådana sammanslutningar av konstnärer inom bild- och formområdet som har till huvudsakligt syfte att för konstnärlig produktion ställa verkstads- och produktionsresurser till sina medlemmars förfogande (kollektivverkstäder). Syftet med utrustningsbidraget är att främja konstnärlig utveckling och förnyelse samt att minska konstnärernas omkostnader för framställning av konstverk. Bidrag fördelas av Statens kulturråd inom anslaget 4:4 Bidrag till bild- och formområdet. För 2018 lämnades bidrag på totalt 1 miljon kronor till verksamheter runt om i landet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas bedömning att tillgången till ateljéer liksom rimliga hyror för desamma är viktigt för att konstnärerna ska kunna utöva sin verksamhet. Frågan om möjligheterna att verka som professionell konstnär i hela landet har dock behandlats i den konstnärspolitiska utredningens betänkande, och utredningens förslag bereds nu inom Regeringskansliet. Utskottet ser inga skäl att föregripa utredningens förslag och avstyrker därför motion 2018/19:394 (V) yrkandena 6 och 7.

Särskilt konstnärligt nationellt uppdrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ett särskilt konstnärligt nationellt uppdrag.

Jämför reservation 8 (L).

Motionen

Christer Nylander m.fl. (L) föreslår i motion 2018/19:2037 yrkande 10 att ett särskilt konstnärligt nationellt uppdrag ges till en scen som, vid sidan av de nationella institutionerna, under en period får i uppdrag att vara konstnärligt drivande. Det skulle t.ex. kunna handla om att ge en regional opera, dansteater, teater eller konserthus ett särskilt flerårigt statligt stöd för att utveckla sina konstformer och nå en bred publik. Syftet skulle vara att långsiktigt bredda sin förankring i hela landet.

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottets mening angeläget att alla i hela landet ska kunna ta del av kultur och att de grupper som har möjlighet att ta del av scenkonst breddas. Utskottet är dock inte berett att i dag tillstyrka motionsyrkandet om särskilt konstnärligt uppdrag. Motion 2018/19:2037 (L) yrkande 10 avstyrks.

Reservationer

1. MU-avtalet, punkt 2 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2–4 och

avslår motion

2018/19:2904 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 10.

Ställningstagande

MU-avtalet har inneburit att bildkonstnärer fått bättre villkor, men problemet är att avtalet följs alltför sällan. En konstutställning kan liknas vid en teateruppsättning för vilken det skulle vara otänkbart att inte arvoda professionella skådespelare för repetitionstiden utan enbart för de faktiskt uppförda föreställningarna. Bara drygt hälften av Sveriges utställningsarrangörer tillämpar MU-avtalet enligt en rapport från Konstnärernas Riksorganisation, Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, MU-barometer 2015 – en granskning av tillämpningen av MU-avtalet under 2014. Av rapporten framgår även att det finns en könsbaserad skillnad i hur konstnärer ersätts. I de fall då utställningsarrangörer ersätter enligt annan arvoderingsmodell än MU-avtalet får manliga konstnärer i genomsnitt 52 procent mer i ersättning än kvinnliga konstnärer och mer än dubbelt så mycket som personer med en annan könsidentitet än man eller kvinna. Av de arrangörer som tillämpar MU-avtalet, och som har redovisat hur mycket de har betalat i utställnings- respektive medverkansersättning, har manliga konstnärer i genomsnitt fått 10 procent mer i ersättning än kvinnliga konstnärer. Ersättningsgapet mellan kvinnor och män är alltså betydligt mindre i de fall MU-avtalet tillämpas, men likväl finns det en könsbaserad skillnad.

Jag anser att alla utställningsarrangörer som får statliga bidrag ska tvingas att tillämpa MU-avtalet samt att det ska vidtas åtgärder för att tillförsäkra att det inte förekommer könsbaserade skillnader vid utbetalning av ersättning enligt MU-avtalet. Regeringen bör därför tillse att alla arrangörer som erhåller statliga medel ska tillämpa MU-avtalet och att ersättning ska ges för konstnärernas hela arbetstid i samband med en utställning.

Jag anser också att regeringen bör se till att alla arrangörer som får statliga medel tillämpar ett jämställt förfaringssätt vid utbetalning av ersättning enligt MU-avtalet. Vidare anser jag att arrangörerna årligen ska rapportera hur mycket de har betalat konstnärerna för utställningsersättning och medverkansersättning inom ramen för MU-avtalet.

2. MU-avtalet, punkt 2 (KD)

av Roland Utbult (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2904 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 10 och avslår motion

2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Jag anser att det s.k. MU-avtalet, ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar, fungerar bra men behöver utvecklas. Det är bindande för staten men det är också många kommuner som tillämpar avtalet. Jag anser att det behöver göras en översyn av MU-avtalet och jag anser att fler kommuner bör involveras.

3. Enprocentregeln, punkt 3 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Cassandra Sundin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att utreda vilka direktiv som är lämpliga att införa för att enprocentsregeln vid konstnärlig gestaltning ska leda till ökad estetisk hållbarhet i våra offentliga miljöer. Poängen med nämnda regel skulle på så sätt bli tydligare enligt vår mening.

Genom vårt förslag uppnår Sverige en god gemensam gestaltad livsmiljö som svenska folket vill ha och kan trivas i.

4. Konstnärsfond, punkt 4 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5 och
bifaller delvis motion
2018/19:2306 av Anna Sibinska (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag anser att en konstnärsfond liknande den som finns i Norge och som den konstnärspolitiska utredningen föreslagit skulle generera medel för ny konstproduktion utan att belasta statskassan. Samtidigt skulle fonden skapa förutsättningar både för att främja en underfinansierad bransch och för att säkerställa en god återväxt av samtida konst, vilket även gynnar konsthandeln på lång sikt. På så sätt kan dåtidens stora konstnärer skapa förutsättningar för nya generationers konstnärer. Den ekonomiska omfördelning och de investeringar i framtidens konst som detta innebär gynnar både samhället i stort och den samtida konsten.

Jag anser därför att regeringen bör utreda förutsättningarna för att inrätta en fond för unga konstnärer som finansieras av transaktionsavgifter på äldre konst där upphovsrätten slutat gälla.

5. Musiklivets villkor, punkt 5 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att det är politikens ansvar att musiken i landet får förutsättningar att utvecklas och expandera. Musik är, tillsammans med film, den konstform som ungdomar från alla samhällsklasser kommer mest i kontakt med, både som mottagare och utövare. 600 000 personer i landet sjunger i kör. Ungdomar repar och spelar i band i tusentals källare och tillfälliga lokaler. Intresset för visan har utvecklats starkt och vissjungandet har blivit en rörelse som förenar över generationsgränserna. Kulturskolor finns i nästan alla kommuner. Lokala orkestrar, körer och musikhus, regionala och nationella institutioner utgör stommen i det samhälleligt stödda musiklivet. Samtidigt står det fria musiklivet, professionella grupper, musiker och sångare, för en mycket stor del av musikutbudet. Många väljer att frilansa av konstnärliga skäl. Deras konstnärliga frihet är av vital betydelse för musikens utveckling.

Förutsättningarna för svenskt musikliv har dock förändrats mycket de senaste åren bl.a. beroende på digitaliseringen och globaliseringen. Nätverket Ett musikliv för alla, som samlar 22 nationella musikorganisationer, har sedan en längre tid önskat en oberoende, parlamentarisk utredning av musiklivets komplexa villkor. Syftet är att musikpolitiken ska moderniseras och uppdateras. Frågor som bör ses över är exempelvis hur villkoren för offentligt stöd när det gäller olika musikinriktningar kan bli mer lika, hur de statliga anslagen till musik kan säkerställa att en musikalisk mångfald presenteras för landets invånare, hur regionernas stöd till musiklivet kan göras mer likt över landet, hur musikers PR, management och bokning kan stimuleras, hur politiken kan skapa förutsättningar för att säkra återväxten av nya musiker och musikskapare som vill satsa på en professionell verksamhet, hur nationella turnéstrukturer kan byggas upp och hur de politiska strukturerna kan bli tydligare. Vidare bör utredningen ta fram förslag på en samordnad strategi för internationell musikpolitik. Jag delar nätverkets syn på att villkoren för musiklivet behöver ses över från grunden.

Jag anser därför att det bör tillsättas en statlig utredning för att genomlysna musiklivets villkor på alla nivåer från statliga subventioner, turnéstruktur och myndigheters samverkan till exportfrågor.

6. Scenkonstallianser, punkt 6 (M)

av Lotta Finstorp (M), Annicka Engblom (M), Ann-Britt Åsebol (M) och Viktor Wärnick (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2862 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Scenkonstallianser är en samlade benämning för tre moderna trygghetsnätverk för frilansande inom scenkonstområdet i Sverige: Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen. Dessa är viktiga för svenskt kulturliv. Deras långsiktiga förutsättningar att utöka sin verksamhet och anpassas till den moderna tidens krav behöver kontinuerligt förbättras. Riksdagens kulturutskott genomförde senast en utvärdering av scenkonstallianserna 2012. Den visade att allianserna förbättrat tryggheten för de scenkonstnärer som anställts, men också att det finns utrymme för utveckling. Vi anser att det finns ett behov av en ny utvärdering i detta syfte och att en sådan bör genomföras snarast.

7. Ateljéer och verkstäder, punkt 7 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

I centrum för de allra flesta konstnärer i Sverige i dag är deras arbetsplats: den individuella ateljén eller den kollektiva verkstaden som används bl.a. för att

producera offentliga konstverk som är utrymmeskrävande eller för vilka specialverktyg eller maskiner behövs som är så pass dyra att de ägs gemensamt. Konstnärernas arbetsplatser är ofta basen för det konstnärliga arbetet och en förutsättning för att Sverige ska ha en samtida konstscen och konst i våra livsmiljöer. Med hänsyn till konstnärernas ofta svåra ekonomiska villkor finns det inget utrymme för höjda hyror för ateljéer och kollektivverkstäder. Även måttliga hyreshöjningar kan leda till att konstnärerna tvingas bort. Redan i dag är de faktiska kostnaderna för ateljén svåra att betala för den enskilda konstnären utan antingen privata eller offentliga aktörers stöd. Mot bakgrund av att inkomsterna för konstnärer generellt sett de senaste åren stått stilla eller t.o.m. har minskat, i förhållande till den generella prisökningen och inte minst den konstanta boprisökningen, är det viktigt både att det finns tillgång till ateljéer och att hyrorna för såväl nya som gamla ateljélokaler inte skjuter i höjden. Risken för en utarmning av det fria kultur- och konstlivet är stor.

Det är angeläget att skapa utrymme för konstnärlig produktion på helt nya platser samtidigt som hållbara lösningar behöver hittas för befintliga lokaler. Tillgången till ateljéer och kollektivverkstäder samt hyressättningen för dessa är i första hand en kommunal fråga men jag anser att den även är av ett samhällligt och nationellt intresse. Som ett första steg i att förbättra tillgången och se till att hyressättningen hålls på en rimlig nivå bör det göras en kartläggning av såväl konstnärers behov av som utbudet av olika slags arbetslokaler. Det är ett uppdrag som kan ges till en myndighet eller fristående aktör som exempelvis Konstnärernas Riksorganisation eller Konstnärernas Kollektivverkstäder Riksorganisation.

Jag anser att det behövs en kartläggning av konstnärers behov av och tillgången till ateljéer och kollektivverkstäder. Jag anser också att regeringen bör vidta åtgärder för att säkra tillgången till konstnärsateljéer med rimliga hyror runt om i landet.

8. Särskilt konstnärligt nationellt uppdrag, punkt 8 (L)

av Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

De närmaste åren ska såväl Kungliga Operan som Dramaten sannolikt genomgå stora renoveringar. I samband med detta bör ett särskilt uppsökande uppdrag ges. Jag anser att det vid sidan av de nationella institutionerna med nationellt uppdrag bör ges ett särskilt konstnärligt nationellt uppdrag, där en viss scen får i uppdrag att vara konstnärligt drivande under en viss period. Det skulle t.ex. kunna handla om att ge en regional opera, dansteater, teater eller konserthus ett särskilt flerårigt statligt stöd för att utveckla sina konstformer och nå ny publik. Syftet bör vara att långsiktigt bredda förankringen i hela landet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:394 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en statlig utredning för att genomlysna musiklivets villkor på alla nivåer från statliga subventioner, turnéstrukturer och myndigheters samverkan till exportfrågor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att alla arrangörer som erhåller statliga medel ska tillämpa MU-avtalet och att ersättning ska utgå för konstnärernas hela arbetstid i samband med en utställning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att alla arrangörer som erhåller statliga medel tillämpar ett jämställt förfaringssätt vid utbetalning av ersättning enligt MU-avtalet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att arrangörerna årligen rapporterar hur mycket de har betalat konstnärerna i utställningsersättning och medverkansersättning inom ramen för MU-avtalet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda förutsättningarna för att inrätta en fond för unga konstnärer som finansieras av transaktionsavgifter på äldre konst där upphovsrätten slutat gälla och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en kartläggning av konstnärers behov av och tillgången till ateljéer och kollektivverkstäder och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkra tillgången till konstnärsateljéer med rimliga hyror runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:642 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka direktiv som vore lämpliga att införa för att enprocentsregeln vid konstnärlig gestaltning bättre ska kunna leda till ökad estetisk hållbarhet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt konstnärligt nationellt uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärlig och kulturell frihet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärlig och kulturell föränderlighet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av anställningar och goda arbetsvillkor inom kultursektorn och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2306 av Anna Sibinska (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka stöd och ersättningar till konstnärer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en konstnärsfond för bild- och formkonst ska inrättas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler trygga anställningar och mer kultur i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2862 av Lotta Finstorp m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om scenkonstallianserna och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2904 av Roland Utbult m.fl. (KD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över MU-avtalet och tillkännager detta för regeringen.